

Η ΕΠΉΟΜΕΝΗ Μ'ΕΡΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

DAF PROJECT
**THE DAY
AFTER**
YOUTH UNDER PROTECTION
REACH ADULTHOOD

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ERASMUS+ ΤΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Erasmus+

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας έκθεσης δεν συνιστά έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν

Η ΕΠ'ΟΜΕΝΗ Μ'ΕΡΑ

Κατάρτιση και υποστήριξη για νέους που φιλοξενούνται σε ιδρύματα φροντίδας για την ημέρα μετά την ενηλικίωσή τους

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

2020-2-ES02-KA205-015827

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:

www.dayafterproject.eu

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ:

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ:

COOPERACIÓN PARA LA INNOVACIÓN Y EL INTERCAMBIO DE BUENAS PRÁCTICAS Y ALIANZAS ESTRATÉGICAS PARA LA JUVENTUD (KA205)

injuve

Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση - Χωρίς Παράγωγα CC BY-NC-ND

διαφορετικά, όλα τα περιεχόμενα αποτελούν πνευματικά δικαιώματα των συγγραφέων και δεν επιτρέπεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή τους χωρίς την άδειά τους.
Όλες οι εικόνες που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο είναι είτε αυτοδημιούργητες είτε έχουν παραχωρηθεί με άδεια χρήσης χωρίς αναφορά.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

5	ΕΙΣΑΓΩΓΗ
6	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
7	ΙΣΠΑΝΙΑ
8	ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
9	ΝΕΑΡΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
10	ΙΤΑΛΙΑ
11	ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
12	ΝΕΑΡΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
15	ΕΛΛΑΔΑ
17	ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
18	ΝΕΑΡΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
21	ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
24	ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ
25	Στήριξη στους νέους υπό προστασία
25	Υποστήριξη στον δρόμο προς την αυτονομία
27	ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κοινωνική και εργασιακή ένταξη των νέων που ζουν υπό καθεστώς προστασίας

Ο παρών οδηγός περιλαμβάνει μια σύνοψη του τρέχοντος πλαισίου όσον αφορά την κοινωνική και εργασιακή κατάσταση των νέων που ζουν υπό καθεστώς προστασίας στις ευρωπαϊκές χώρες που συμμετέχουν στο έργο: Ιταλία, Ελλάδα και Ισπανία και σε ολόκληρη την ΕΕ.

Ο παρών Οδηγός περιλαμβάνει έναν ορισμό των εκπαιδευτικών ικανοτήτων (γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις) που χρειάζονται οι νέοι που βρίσκονται υπό καθεστώς προστασίας (μεταξύ 16 ετών και μία ημέρα πριν από τα 18) για να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Λημειώνεται ότι δεν υπάρχει παρόμοια και συστηματική διαδικασία συλλογής δεδομένων στις συμμετέχουσες χώρες. Ως εκ τούτου, τα κριτήρια για τη συλλογή αυτών των δεδομένων δεν τα καθιστούν άμεσα συγκρίσιμα

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθυνθείτε στη διεύθυνση : www.dayafterproject.eu

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΣΕΚΑΘΕΣΤΩ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ISLANIA

1.1.- ΙΣΠΑΝΙΑ

Σύμφωνα με το INE ⁽¹⁾, περισσότεροι από 47 εκατ. άνθρωποι ζουν στην Ισπανία - 49% άνδρες και 51% γυναίκες - εκ των οποίων 970 χιλ. είναι 16 ή 17 ετών, αντιπροσωπεύοντας το 2% του συνολικού πληθυσμού.

Από αυτόν τον πληθυσμό ανηλίκων περισσότεροι από 50.000 ανήλικοι βρίσκονται υπό το καθεστώς προστασίας με διάφορους τύπους νομοθετικών μέτρων ⁽²⁾: και 11.261 υπό μελέτη/υποστήριξη/προληπτικά μέτρα, πριν από τη λήψη τελικού μέτρου προστασίας.

Οι πόροι που είναι διαθέσιμοι για το σύστημα προστασίας στην Ισπανία είναι κυρίως ⁽³⁾: i) Αναδοχή σε ιδρύματα ⁽⁴⁾. Περίπου 1.100 -θεραπευτές, κοινωνικοποιήσεις, δικαστικά μέτρα, προετοιμασία για μια αυτόνομη ζωή, οικογενειακές μονάδες- με περισσότερους από 236 χρήστες και ii) Αναδοχή. Περισσότεροι από 19 χιλιάδες άνθρωποι ζουν σε αυτή την κατάσταση, η οποία μπορεί να είναι προσωρινή, λόγω έκτακτης ανάγκης, ή μόνιμη. Επίσης, κατά τη διάρκεια του 2019 νομιμοποιήθηκαν 626 υιοθεσίες (εσωτερικές), ενώ τα Ημερήσια Κέντρα δεν εμφανίζονται στα στατιστικά στοιχεία όσον αφορά τα μέτρα προστασίας των βρεφών, και στις επίσημες στατιστικές μόνο 192 ανήλικοι μέσα σε ένα έτος έκαναν χρήση αυτών των κέντρων ως μέτρο που επιβάλλεται από το δικαστήριο για ανήλικους παραβάτες ⁽⁵⁾.

Όσον αφορά την ιδρυματική αναδοχή (θεραπεία), σύμφωνα με πρόσφατες μελέτες από 7 πανεπιστήμια και ομάδες έρευνας, σε δείγμα 430 ανηλίκων, αναφέρεται ότι οι διαταραχές και τα προβλήματα με τα οποία εισάγονται είναι ⁽⁶⁾: άγχος-κατάθλιψη 15,6%, κοινωνικά προβλήματα 16,7% ή ιδέες 12,6%, διάσπαση προσοχής 22,1%, διασπαστική συμπεριφορά 41,4% και επιθετικότητα 25,1%. Το 86,6% από αυτά έλαβαν θεραπεία ψυχικής υγείας -ψυχολογική 76,7%, ψυχιατρική 70,6% και φαρμακολογική 59,3%- κατά τη διάρκεια της παραμονής τους σε Μονάδα Φιλοξενίας (θεραπευτικές μονάδες).

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στην Ισπανία, το άρθρο 6 του νόμου για το καθεστώς των εργαζομένων θεσπίζει τη δυνατότητα των ανηλίκων εργαζομένων (άνω των 16 ετών και κάτω των 18 ετών) να έχουν σύμβαση εργασίας. Στην Ισπανία το κατώτατο όριο ηλικίας εργασίας είναι τα 16 έτη. Όσοι είναι άνω των 16 ετών και κάτω των 18 ετών και έχουν χειραφετηθεί μπορούν να απασχολούν άλλους ή να είναι εργαζόμενοι, αλλά αν δεν έχουν χειραφετηθεί, χρειάζονται τη συγκατάθεση των γονέων ή των κηδεμόνων τους. Υπό οποιεσδήποτε συνθήκες μπορούν να εργαστούν όσοι είναι κάτω των 16 ετών.

Ο αριθμός των ανηλίκων που υπάγονται στο σύστημα προστασίας είναι πάνω από 50 χιλιάδες. Έως και το 5% των ανηλίκων ηλικίας 16 έως 17 ετών έχουν λάβει κάποιο μέτρο από το σύστημα προστασίας.

Στην Ισπανία υπάρχει πληθυσμός άνω των 47 εκατ. κατοίκων, εκ των οποίων περισσότεροι από 1,9 εκατ. είναι άνω των 16 ετών και κάτω των 20 ετών. Υπάρχουν περισσότεροι από 3,7 εκατ. άνεργοι εκ των οποίων περισσότεροι από 1,3 εκατ. είναι μεταξύ 16 και 19 ετών, πράγμα που σημαίνει ότι το ποσοστό ανεργίας σε αυτή την ηλικιακή ομάδα υπερβαίνει το 68%.

ΣΣύμφωνα με μια έκθεση του Ισπανικού Ερυθρού Σταυρού το 2020 ⁽⁷⁾, 42,6%

(1) National Statistical Institute από το ακρωνύμιο στα ισπανικά

(2) Gobierno de España. (2021). Infancia en datos. May 2021, de Ministerio de derechos sociales y agenda 2030 ιστοσελίδα: <http://www.infanciaendatos.es/datos/graficos.htm>

(3) Secretaría de Estado de Derechos Sociales Dirección General de Derechos de la Infancia y de la Adolescencia Observatorio de la Infancia Gobierno de España. (2019). Boletín de datos estadísticos de medidas de protección a la infancia. 20 de diciembre de 2020, de Ministerio de derechos sociales y agenda 2030 ιστοσελίδα: https://observatoriodelainfancia.vpsocial.gob.es/productos/pdf/BOLETIN_22_final.pdf

(4) Bravo L. (Enero, 2019). Los centros de menores en España: un lucrativo negocio donde en ocasiones se utilizan técnicas extremas. Abril 2021, de El diario.es ιστοσελίδα: https://www.eldiario.es/politica/vida-centro-menores_1_1765977.html

(5) Gobierno de España. (2019). Boletín de datos estadísticos de medidas impuestas a menores de edad en conflicto con la Ley. Marzo 2021, de <http://publicacionesoficiales.boe.es/> Secretaría de Estado de Derechos Sociales Dirección General de Derechos de la Infancia y la Adolescencia Observatorio de la Infancia ιστοσελίδα: https://observatoriodelainfancia.vpsocial.gob.es/productos/pdf/BOLETINF_19_MEDIDAS_IMPUESTAS_A_MENORES_EN_CONFLICTO_CON_LA_LEY.pdf

(6) González-Bueno G, von Bredow M, Becedóniz C.. (2010). Propuesta de un sistema de indicadores sobre bienestar infantil en España. Mayo 2021, de Unicef España. ιστοσελίδα: https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/Indicadores_Bienestar_INF.pdf

(7) GIL, P; GRANÉ, A; MALGESINI, G; MONTEROS, S; ROMERA, R. (2019). BOLETÍN sobre la vulnerabilidad social 2019. Abril 2021, de Cruz Roja Española ιστοσελίδα: https://www2.cruzroja.es/documents/5640665/13549052/CR_Bolet_Vuln_N19_interactivo.pdf/9ae2bda9-3ff7-3efb-2ba8-90dcdf0e3073?t=1600173851313

(8) Οι όροι “νέοι μετανάστες” “ανήλικοι μετανάστες” ή “ασυνόδευτοι ανήλικοι αλλοδαποί” νοούνται στο παρόν έγγραφο ως όλοι οι νέοι κάτω των 18 ετών που εκτοπίστηκαν βίαια ή που μεταναστεύουν στην ΕΕ μόνοι τους, σύμφωνα με τον ορισμό του “ασυνόδευτου ανήλικου” του Γενικού Σχολίου αριθ. 6 της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού: Μεταχείριση των ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών εκτός της

χώρας καταγωγής τους. (9) Cruz Roja Española. (2019). Personas jóvenes en extutela y/o riesgo de exclusión social. Marzo 2021, CRE. ιστοσελίδα: https://www2.cruzroja.es/documents/5640665/13549052/CR-Bolet_Vuln_N19_interactivo.pdf/9ae2bda9-3ff7-3efb-2ba8-90dcdf0e3073?t=1600173851313

(10) (2021). Contratación de menores de edad. abril 2021, de Iberley ιστοσελίδα: <https://www.iberley.es/temas/contratacion-menores-edad-14291#:~:text=La%20legislaci%C3%B3n%20laboral%20espa%C3%B1ola%20proh%C3%ADbe,si%20el%20contrato%20fuera%20n%C3%A1lido>

από τα άτομα μεταξύ 18 και 20 ετών που έχουν περάσει από το σύστημα προστασίας δεν έχουν εργαστεί ποτέ με ποσοστό ανεργίας πάνω από 80% και μόνο περίπου το 20,6% έχει δουλειά - η πλειοψηφία έχει προσωρινή εργασία και με χαμηλά προσόντα.

Η ίδια έκθεση και τα στοιχεία που παράγονται, δείχνουν την απουσία πόρων και το μεγάλο περιθώριο βελτίωσης που απαιτείται για την προετοιμασία για να ζήσουν μόνοι τους των ανηλίκων που παρακολουθούνται από την υπηρεσία προστασίας βρεφών και εφήβων.

ΝΕΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ (8)

Σύμφωνα με το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής -2019-, ο αριθμός των μεταναστών στην Ισπανία υπερβαίνει τα 5,4 εκατ. άτομα - 11,4% του συνολικού πληθυσμού- εκ των οποίων περισσότεροι από 91.000 είναι μεταξύ 16 και 17 ετών στη χώρα (μία ημέρα πριν από τα 18) - 0,19% του συνολικού. Ο αριθμός των ανηλίκων μεταναστών κάτω των 18 ετών που βρίσκονται υπό προστασία είναι πάνω από 11.400, το 22,85% του αριθμού των ανηλίκων υπό προστασία, αν και υπάρχουν στοιχεία ότι το 2020 ήταν ήδη πάνω από 14.000.

Σε κάθε περίπτωση, η έλλειψη έγκυρων νομιμοποιητικών εγγράφων ταυτοποίησης για αυτούς τους ασυνόδευτους ανήλικους μετανάστες, καθιστά δύσκολο οι επίσημες στατιστικές να αντανakλούν αξιόπιστα την πραγματικότητα και, επίσης, σύμφωνα με τον Ερυθρό Σταυρό της Ισπανίας (9), η κατάσταση αυτή αποτελεί επίσης διοικητικό εμπόδιο για την ένταξη και τη χειραφέτηση που απορρέει από την κατάσταση των εξωτερικών υποθέσεων και την ευάλωτη θέση, μόνο το 44,2% διαθέτει NIE (Αριθμός Ταυτότητας για Αλλοδαπούς) που είναι απαραίτητος για την απόκτηση άδειας εργασίας.

Η Ισπανική νομοθεσία (άρθρο 92 παράγραφος 5 του βασιλικού διατάγματος (RD) 2393/04) αναφέρει ότι οι νεαροί ανήλικοι μετανάστες έχουν πλήρη δικαιώματα όταν έχουν περάσει εννέα μήνες από τότε που βρίσκονται υπό την προστασία των υπηρεσιών προστασίας και ο επαναπατρισμός τους δεν είναι δυνατός. Μετά το πέρας αυτής της περιόδου, τους χορηγείται άδεια παραμονής και NIE (Αριθμός Ταυτότητας για Αλλοδαπούς) (αναφέρεται στο άρθρο 35.4 του νόμου (LO) 4/2000). Οι κανονισμοί αυτοί (10) καθορίζουν τις προϋποθέσεις που ισχύουν για τους ανήλικους που βρίσκονται υπό κηδεμονία, για την ημέρα μετά την ενηλικίωσή τους. Ως εκ τούτου, οι αρμόδιοι δημόσιοι φορείς που σχετίζονται με την προσπάθειά τους για ένταξη, τη συνέχιση των σπουδών τους, καθώς και τη δυνατότητά τους για πρόσβαση στην αγορά εργασίας θα είναι αρμόδιοι να αποφασίσουν για τη διατήρηση της άδειας διαμονής και εργασίας.

Σε κάθε περίπτωση, τόσο η κοινωνική ένταξη όσο και η ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας απαιτούν μεγαλύτερες επενδύσεις σε ενδεδειγμένους πόρους για τους νέους που πλησιάζουν το 18ο έτος της ηλικίας τους και να παρέχουν: μεγαλύτερη κοινωνικοεκπαιδευτική υποστήριξη με επίκεντρο την εξεύρεση εργασίας και περισσότερο προσωπικό στις υπηρεσίες που γίνεται η ανανέωση των εγγράφων, που σήμερα έχουν υπερβεί τα όρια. Επιπλέον, απαιτείται περισσότερη διαπαιδαγώγηση από τους εμπλεκόμενους φορείς για να ευαισθητοποιηθεί η κοινωνία σχετικά με την ανάγκη κοινωνικής ένταξης των νεαρών μεταναστών.

ITALIA

1.2.- ΙΤΑΛΙΑ

(11) Ιταλικό Κέντρο Καταγραφής και Έρευνας για τα Παιδιά και τους Εφήβους <https://www.minori.gov.it/it>

Στην Ιταλία δεν υπάρχει συστηματική διαδικασία συλλογής δεδομένων για τα παιδιά που ζουν εκτός οικογένειας. Το πιο ενημερωμένο στοιχείο, από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής, αφορά την 31/12/2019 ⁽¹¹⁾.

Στη δημοσίευση αυτή το Υπουργείο αναφέρει ότι είναι 18.899 ανήλικοι που απομακρύνθηκαν προσωρινά από το οικογενειακό τους περιβάλλον στην Ιταλία (2,8 ανήλικοι ανά 1000 κατοίκους της ίδιας ηλικίας). Οι μισοί από αυτούς τους ανηλίκους βρίσκονται υπό αναδοχή και οι υπόλοιποι βρίσκονται στην κοινότητα των κέντρων υποδοχής ή σε σπίτια οικογενειών υποδοχής.

Η ίδια έρευνα επισημαίνει ότι η ηλικιακή κατάταξη των ανηλίκων που παραλαμβάνονται συχνότερα στην κοινότητα των κέντρων υποδοχής είναι μεταξύ 15-17 ετών (όψιμη εφηβεία) και αντιπροσωπεύει το 44% (1.190 ανήλικοι) των ανηλίκων που βρίσκονταν στο σύστημα προστασίας στο τέλος του 2018.

Επιπλέον, το δημοσίευμα διευκρινίζει, ότι η ανάδοχη οικογένεια είναι ο πιο αντιπροσωπευτικός τύπος θεσμικής φροντίδας με το 55,2% (14.434 ανήλικοι) των ανηλίκων που υπάγονται σε αυτήν τη μορφή. Οι ανήλικοι κατανέμονται στις τάξεις των ηλικιών μεταξύ 11 και 14 ετών (30,4%) και 15-17 ετών (24,8%).

Το 67,07% των παιδιών που φιλοξενούνται από ανάδοχες οικογένειες ζουν με συγγενή της οικογένειας καταγωγής τους, ενώ μόλις το 6,2% πηγαίνει σε άλλη.

Επιπλέον, η έρευνα δεν έχει πλήρη απάντηση για τους αποχωρήσαντες από την αναδοχή: την απασχολησιμότητα ή την πρόσβαση σε αξιοπρεπή εργασία. Και υπογραμμίζει την ακραία έλλειψη διαθέσιμων στοιχείων για το φαινόμενο της αποχώρησης των νέων ενηλίκων από το σύστημα προστασίας.

Δεν είναι γνωστό τι συμβαίνει με τους ανηλίκους μετά την είσοδό τους στην κοινωνία: οι δυνατότητες που έχουν να εργαστούν, αν έχουν τις δεξιότητες για να ξεκινήσουν μια αυτόνομη ζωή ή αν είναι δυνατόν να βγουν από το κύκλωμα της κοινωνικής μειονεξίας.

Αυτή η έλλειψη δεδομένων είναι ένα σταθερό φαινόμενο που αυξάνεται καθημερινά. Επί του παρόντος, υπάρχουν περίπου 3000 ανήλικοι που φεύγουν εκτός της οικογένειας προέλευσης, αλλά εξετάζονται μόνο ως προς την ιδιότητα των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Η συλλογή αυτών των πληροφοριών είναι απαραίτητη προκειμένου να αντιμετωπιστεί η κατάσταση, να καθοριστούν οι αναγκαίες πολιτικές, να προσδιοριστούν οι παρεμβάσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη και να αξιολογηθούν τα μέτρα που εφαρμόζονται.

Σύμφωνα με ένα έγγραφο που συνέταξαν ορισμένες εθνικές ομάδες ενώσεων που ασχολούνται με την παιδική και εφηβική ηλικία που φιλοξενούνται, κάθε χρόνο υπάρχουν περίπου 3.000 άτομα που εγκαταλείπουν τη φροντίδα και τη φιλοξενία και περίπου τα 2/3 από αυτά δεν ανήκουν στην οικογένεια προέλευσης. Στην Ιταλία, δεν υπάρχει επί του παρόντος καμία συλλογή δεδομένων που σε εθνικό επίπεδο να επιτρέπει την ποσοτικοποίηση του αριθμού των νεαρών που εγκαταλείπουν το σύστημα υποδοχής, ούτε να καθορίζει πόσοι από αυτούς είναι ανεξάρτητοι και πόσοι αποφασίζουν να επιστρέψουν στην οικογενειακή τους μονάδα.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το Ιταλικό Σύνταγμα, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1948, αφιερώνει τέσσερα άρθρα στα παιδιά: 30, 33, 34 και 37.

- **Άρθρο 30** Είναι καθήκον των γονέων να συντηρούν, να διαπαιδαγωγούν και να εκπαιδεύουν τα παιδιά τους, ακόμη και αν γεννήθηκαν εκτός γάμου. Σε περίπτωση γονικής αδυναμίας, ο νόμος διασφαλίζει την εκπλήρωση των καθηκόντων τους. Ο νόμος εγγυάται κάθε νομική και κοινωνική προστασία στα παιδιά που γεννιούνται εκτός γάμου, συμβατή με τα δικαιώματα των μελών της νόμιμης οικογένειας. Ο νόμος υπαγορεύει το όνομα και τα όρια για την αναζήτηση της πατρότητας.

- **Άρθρο 33** η πρόσβαση στην Τέχνη και τις επιστήμες είναι ελεύθερη και η διδασκαλία τους είναι δωρεάν. Η Δημοκρατία υπαγορεύει γενικούς κανόνες για την εκπαίδευση και ιδρύει κρατικά σχολεία για όλες τις τάξεις και τα πτυχία. Φορείς και ιδιώτες έχουν το δικαίωμα να ιδρύουν σχολεία και εκπαιδευτικά ιδρύματα, χωρίς κόστος για το κράτος. Ο νόμος, καθορίζοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μη κρατικών σχολείων που ζητούν ισοτιμία, πρέπει να εξασφαλίζει πλήρη ελευθερία γι' αυτά και για τους μαθητές τους σχολική μεταχείριση ισοδύναμη με εκείνη των μαθητών των κρατικών σχολείων. Για την εισαγωγή στις διάφορες τάξεις των σχολείων ή για την ολοκλήρωσή τους, καθώς και για την απόκτηση των προσόντων για την άσκηση του επαγγέλματος, απαιτούνται κρατικές εξετάσεις. Τα ιδρύματα υψηλού επιπέδου πολιτισμού, τα πανεπιστήμια και οι ακαδημίες, έχουν το δικαίωμα να θεσπίζουν αυτόνομους κανονισμούς εντός των ορίων που καθορίζονται από τους νόμους του κράτους.

- **Άρθρο 34** Το σχολείο είναι ανοικτό σε όλους. Η κατώτερη εκπαίδευση, η οποία διαρκεί τουλάχιστον οκτώ έτη, είναι υποχρεωτική και δωρεάν. Οικανοί και άξιοι, ακόμη και αν στερούνται μέσων, έχουν το δικαίωμα να φτάσουν στις υψηλότερες βαθμίδες σπουδών. Η Δημοκρατία καθιστά το δικαίωμα αυτό πραγματικό με υποτροφίες, οικογενειακά επιδόματα και άλλες παροχές, οι οποίες πρέπει να απονέμονται με διαγωνισμό.

- **Άρθρο 37** Ο νόμος ορίζει το κατώτατο όριο ηλικίας για την αμειβόμενη εργασία. Η Δημοκρατία προστατεύει την εργασία των ανηλίκων με ειδικούς κανόνες και τους εγγυάται, για ίση εργασία, το δικαίωμα ίσης αμοιβής.

Επιπλέον, το άρθρο 3 καθιερώνει την αρχή της τυπικής ισότητας: όλοι οι πολίτες έχουν την ίδια κοινωνική υπόσταση και είναι ίσοι ενώπιον του νόμου χωρίς καμία διάκριση (συμπεριλαμβανομένων, επομένως, και των ανηλίκων)- ενώ το άρθρο 31 αναθέτει στο κράτος το ειδικό καθήκον της προστασίας των παιδιών και των νέων, ενθαρρύνοντας τη δημιουργία των αναγκαίων προς τούτο θεσμών. Όσον αφορά τη Σύμβαση του ΟΗΕ, υπάρχουν 42 άρθρα, όλα αφιερωμένα στα παιδιά και τους εφήβους.

Ο νόμος 269/98 προστατεύει τους ανηλίκους από την εκμετάλλευση της πορνείας, της πορνογραφίας και του σεξοτουρισμού.

Ο νόμος 148/2000 εισάγει τη Σύμβαση για την απαγόρευση της

εκμετάλλευσης της παιδικής εργασίας στο ιταλικό νομικό σύστημα.

Νόμος 2/2001 Η ιταλική νομοθεσία κάνει ένα βήμα προς τα εμπρός όσον αφορά την προστασία των ανηλίκων: στην πραγματικότητα καταργείται το άρθρο 3 του νόμου 31 Μαΐου 1975, αρ. 191 σχετικά με τη στρατολόγηση ανηλίκων. Τέλος, το Treviso Charter υποχρεώνει τους δημοσιογράφους να εγγυώνται την ανωνυμία και τη μη αναγνώριση του εμπλεκόμενου ανηλίκου.

((11) Ιταλικό Κέντρο Καταγραφής και Έρευνας για τα Παιδιά και τους Εφήβους
<https://www.minori.gov.it/it>

ΝΕΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η νέα δομή SAI (ολοκληρωμένο σύστημα υποδοχής από το ακρωνύμιό του στα ιταλικά) έχει ως στόχο να εγγυηθεί τα βασικά δικαιώματα των μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων ειδικών προγραμμάτων για ασυνόδευτους ανήλικους αλλοδαπούς (MSNA από το ακρωνύμιό του στα ιταλικά). Οι υπηρεσίες προβλέπουν μια διαδικασία υποδοχής ανηλίκων που είναι ίδια σε όλη την Ιταλία, με κανόνες φιλοξενίας, με ενιαία πρότυπα, εργαλεία και μεθόδους παρέμβασης, οι οποίες υπόκεινται στις ίδιες διαδικασίες παρακολούθησης. Η διαδικασία παρέμβασης είναι η εξής:

- Ο ανήλικος παρακολουθείται από την πρώτη στιγμή της υποδοχής μέχρι την προοδευτική απόκτηση πλήρους αυτονομίας μετά την ηλικία των 18 ετών.
- Αυτός ο τύπος υποδοχής, ο οποίος αποτελεί την ίδια μεθοδολογία σε όλες τις δομές υποδοχής για κάθε άτομο, ενισχύει το σύστημα μέτρων για την ανάληψη ευθύνης και την κοινωνική ένταξη. Επιπλέον, το πρόγραμμα αποσκοπεί στη βελτιστοποίηση της χρήσης των δημόσιων πόρων και στη βελτίωση της συνολικής διακυβέρνησης ολόκληρης της αλυσίδας στήριξης.

Το 2020, έγιναν δεκτοί συνολικά 7106 ανήλικοι, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 19% του συνόλου των μεταναστών όλων των ηλικιών. Η τιμή αυτή έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία πέντε χρόνια ⁽¹³⁾: φύγαμε από το 11% το 2016, για να αυξηθεί στη συνέχεια στο 13,3% το 2018, μέχρι να καταγράψουμε αύξηση 6 ποσοστιαίων μονάδων τα τελευταία δύο χρόνια. Στο πλαίσιο αυτό, αξίζει να τονιστεί ότι οι ανήλικοι που εμπίπτουν στην κατηγορία των ασυνόδευτων αποτελούν το 36,7% του συνολικού αριθμού των ανηλίκων που έγιναν δεκτοί, ενώ το υπόλοιπο 63,3% αποτελείται από "συνοδευόμενους" ανήλικους. Μια τέτοια αύξηση, όπως έχει ήδη υποστηριχθεί, συνδέεται σε μεγάλο βαθμό με τις αλλαγές των κανονισμών που έλαβαν χώρα από τα τέλη του 2018: πράγματι, το SAI έχει γίνει το προτιμώμενο σύστημα για την ανάληψη όλων των ασυνόδευτων ανηλίκων που βρίσκονται στην εθνική επικράτεια..

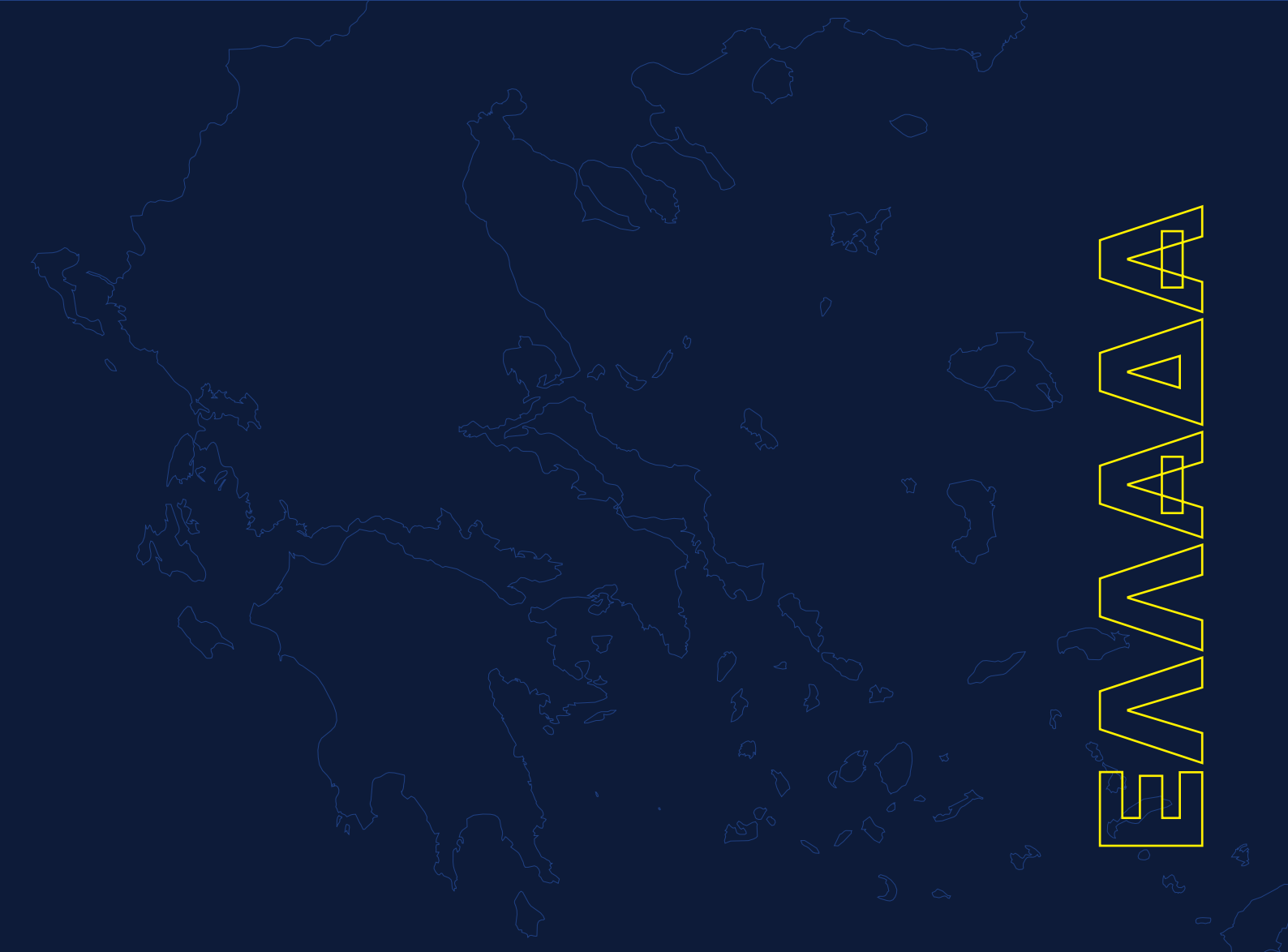
Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αλλοδαποί που υποδέχτηκε το δίκτυο SAI κατά τη διάρκεια του 2020, ήταν συνολικά 5.680 (+ 19,5% σε σύγκριση με το 2019). Οι αριθμοί αυτοί επιβεβαιώνουν τη συνεχή αύξηση του αριθμού των φιλοξενομένων που αυξάνεται παράλληλα με την επέκταση των έργων και των χώρων που είναι ειδικά σχεδιασμένοι για αυτή την κατηγορία δικαιούχων. Κατά τη διάρκεια του 2020, 4437 θέσεις που προορίζονταν αποκλειστικά για ασυνόδευτους αλλοδαπούς ανήλικους κατανεμήθηκαν σε 148 έργα. Ο εν λόγω υπολογισμός περιλαμβάνει επίσης έργα δεύτερης υποδοχής που χρηματοδοτήθηκαν από το Ταμείο FAMI 2014-2020 και που περιλαμβάνουν 206 θέσεις που προορίζονται ειδικά για φιλοξενία ανηλίκων με ιδιαίτερες ευαλωτότητες, όπως ψυχική δυσφορία, ευάλωτες ομάδες ή θέματα εμπορίας ανθρώπων.

Η συνέχιση της ανάληψης της ευθύνης των νέων 18 ετών (μέσω αυτού του διοικητικού εργαλείου μέχρι, ενδεχομένως, το 21ο έτος της ηλικίας του ανηλίκου) αποσκοπεί στην ολοκλήρωση της διαδικασίας ένταξής τους και στην απόκτηση χρήσιμων εργαλείων για τη μελλοντική αυτονομία τους. Στην πραγματικότητα, εάν με τον νόμο περί σταθερότητας της 23ης Δεκεμβρίου 2014 n. 190, είχε προεξοφληθεί ότι όλα τα MSNA θα αναλαμβάνονται από το SPRAR, (σημερινό SAI), συμπεριλαμβανομένων των μη αιτούντων άσυλο, μετά τη διαδικασία σχεδιασμού που ξεκίνησε με το σχέδιο για την υποδοχή των μεταναστών που συμφωνήθηκε στην Ενιαία Διάσκεψη της 10ης Ιουλίου 2014, νομοθετικό διάταγμα 4 Οκτωβρίου 2018, n. 113

Η νέα δομή της SAI αποσκοπεί στην ανασύνθεση των υπηρεσιών υπέρ των αλλοδαπών ανηλίκων σε μια ενιαία αλυσίδα υποδοχής, η οποία θα είναι ανιχνεύσιμη με τα ίδια πρότυπα, εργαλεία και μεθόδους παρέμβασης και θα υπόκειται στις ίδιες διαδικασίες παρακολούθησης και επαλήθευσης.

Με αυτόν τον τρόπο, το σύνολο των παρεμβάσεων που θα γίνουν, από την αρχική υποδοχή έως την σταδιακή απόκτηση της πλήρους αυτονομίας του νεαρού ανηλίκου, θα πρέπει να συνθέσει ένα μονοπάτι υποδοχής, επιτρέποντας την ενίσχυση όλων των μέτρων για την ανάληψη ευθύνης, την κοινωνική ένταξη, τη βελτιστοποίηση της χρήσης των δημόσιων πόρων και το σύνολο ολοκλήρωσης της αλυσίδας.

Αναλύοντας τις εθνικότητες των δικαιούχων ανηλίκων (συνοδευόμενων και ασυνόδευτων), προκύπτει ότι οι είκοσι πρώτες χώρες καταγωγής παραμένουν σχεδόν ίδιες, αλλά σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος η διαφορά είναι στη σειρά τους ⁽¹⁴⁾. Νιγηρία έρχεται πάντα πρώτη με 1.742 ανηλίκους, που αντιστοιχεί σε 24,5%, ενώ οι ανήλικοι από το Μπαγκλαντές κατατάσσονται στη δεύτερη θέση (568 δικαιούχοι, 8%), τρίτοι είναι οι ανήλικοι από τη Συρία (520 δικαιούχοι, 7,3%) και τέταρτοι εκείνοι από την Τυνησία (501 ανήλικοι, 7,1%). Σε γενικό επίπεδο, οι 7.106 ανήλικοι που έγιναν δεκτοί το 2020 αποτελούν το 19% του συνόλου των δικαιούχων. Το 2019 περίπου οι μισοί από τους δικαιούχους από τη Συρία που έγιναν δεκτοί από το SAI ήταν κάτω των 18 ετών και ανήκουν σε πολυάριθμες οικογένειες που εντάχθηκαν στο σύστημα μέσω του προγράμματος επανεγκατάστασης, ενώ οι ανήλικοι από την Αλβανία, την Τυνησία και το Μπαγκλαντές ήταν ως επί το πλείστον, ανήλικοι ασυνόδευτοι.

1.3.- ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα, τα παιδιά κάτω των δεκαπέντε ετών αποτελούν περίπου το 15,5% του συνολικού πληθυσμού (10.718.565), ποσοστό χαμηλότερο από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το σύστημα φροντίδας και προστασίας των παιδιών στην Ελλάδα βασίζεται στη χρήση μακροχρόνιας φιλοξενίας με περιορισμένη διαθεσιμότητα εναλλακτικών υπηρεσιών φροντίδας σε κοινοτικό και οικογενειακό επίπεδο. Στις περισσότερες περιπτώσεις, η διάρκεια παραμονής ενός παιδιού σε ιδρύματα φιλοξενίας είναι μακροχρόνια με πολλά παιδιά να μεγαλώνουν μέχρι και την πρώιμη ενήλικη ζωή τους μέσα σε κέντρα φιλοξενίας.

Σύμφωνα με τον Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη ⁽¹⁵⁾ δεν υπάρχουν επίσημα στατιστικά στοιχεία ή προφίλ των παιδιών που ζουν σε κέντρα φροντίδας στην Ελλάδα, ιδίως σε αυτά του ιδιωτικού τομέα.

Μέχρι τον Νοέμβριο του 2020, υπήρχαν 3.000 παιδιά και νέοι εγγεγραμμένοι σε δημόσια και ιδιωτικά κέντρα/ιδρύματα φιλοξενίας στην Ελλάδα, σχεδόν 800 είναι άνω των 18 ετών και 378 είναι ηλικίας μεταξύ 16 και 24 ετών (152 σε δημόσια ιδρύματα και 226 σε ιδιωτικά ιδρύματα) ⁽¹⁶⁾.

Σήμερα υπάρχουν 85 φορείς για την προστασία των παιδιών στην Ελλάδα, οι οποίοι διοικούνται από διάφορους οργανισμούς, μεταξύ των οποίων οι κυβερνητικές υπηρεσίες αποτελούν μειοψηφία. Συγκεκριμένα, μόνο το 30% των ιδρυμάτων παιδικής προστασίας στην Ελλάδα διοικείται από το κράτος, ενώ από τα υπόλοιπα:

- 30 λειτουργούν από νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου,
- 13 λειτουργούν από ΜΚΟ,
- 9 λειτουργούν από την εκκλησία, και
- 8 από άλλους τύπους οργανισμών.

Παρά τις σαφείς υποχρεώσεις του κράτους για την προστασία των παιδιών βάσει της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, οι πάροχοι υπηρεσιών φροντίδας των παιδιών λειτουργούν χωρίς ειδική άδεια ή εποπτεία από το ελληνικό κράτος. Το ρυθμιστικό πλαίσιο, τόσο όσον αφορά στη διασφάλιση της ποιότητας όσο και στην παρακολούθηση του αριθμού των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των βρεφών, που ζουν σε ιδρύματα, είναι αδύναμο έως ανύπαρκτο.

Οι κυριότεροι λόγοι αποχώρησης από ένα ίδρυμα είναι η ενηλικίωση των παιδιών και η υιοθεσία. Ορισμένα ιδρύματα εφαρμόζουν προγράμματα χορηγιών, τα οποία όμως αντιστοιχούν σε λίγες θέσεις.

Τα περισσότερα παιδιά που υπάγονται στο ελληνικό σύστημα παιδικής προστασίας απλώς θα το εγκαταλείψουν στην ηλικία των 18 ετών, χωρίς οικογένεια και χωρίς τα απαραίτητα εφόδια για να τα καταφέρουν από μόνοι τους. Ορισμένα αντιμετωπίζουν με επιτυχία αυτή τη μετάβαση, αλλά τα περισσότερα βρίσκουν την πορεία προς την ανεξαρτησία επισφαλή. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πάνω από το ένα τέταρτο των νέων που βρίσκονται σε ιδρύματα για παιδιά στην Ελλάδα είναι άνω των 18 ετών.

Η διαδικασία προετοιμασίας των παιδιών για να φύγουν από τη δομή παιδικής προστασίας και η μετέπειτα μετάβαση στην ενήλικη ζωή είναι ένα χρόνιο πρόβλημα στην Ελλάδα.

⁽¹⁵⁾ Πρόσωπο (θεσμικό όργανο) υπεύθυνο για την προστασία των δικαιωμάτων του λαού από την ενδεχόμενη παραβίαση των δικαιωμάτων από το κράτος

⁽¹⁶⁾ Περίληψη ειδικής έκθεσης, Ζώντας σε ιδρύματα, πορίσματα και προτάσεις του Διαμεσολαβητή για τη λειτουργία των ιδρυμάτων παιδικής προστασίας

(17) Η υποστηριζόμενη ανεξάρτητη διαβίωση (Supported independent living - SIL) είναι η βοήθεια ή/και η επίβλεψη καθημερινών καθηκόντων που βοηθούν τους συμμετέχοντες να ζουν όσο το δυνατόν πιο ανεξάρτητα.

(18) Ασυνόδευτα παιδιά αλλοδαπών (Unaccompanied Alien Children - UAC, που αναφέρονται επίσης ως ασυνόδευτοι ανήλικοι αλλοδαποί (unaccompanied alien minors - UAM).

(19) Νόμος 1837/1989.

Μετά την ηλικία των 18 ετών, υπάρχουν ελάχιστες νομικές διατάξεις και δεν υπάρχουν πρόσθετες υπηρεσίες για την υποστήριξη των ατόμων που εγκαταλείπουν τις δομές κοινωνικής προστασίας, όπως οικονομική βοήθεια, εργασιακή απασχόληση και παροχή στέγης. Σε σύγκριση με τους συνομηλίκους τους, οι νέοι που εγκαταλείπουν το σύστημα παιδικής προστασίας έχουν να αντιμετωπίσουν μόνοι τους προκλήσεις και ευθύνες, όπως: να ζήσουν στο δικό τους σπίτι, να ολοκληρώσουν το σχολείο και να ενταχθούν στην κοινωνία. Εν ολίγοις, η μετάβαση στην ενηλικίωση γίνεται νωρίς και βιαστικά. Έτσι, τα παιδιά αυτά στερούνται της ψυχολογικής υποστήριξης για να αντιμετωπίσουν τα διάφορα ζητήματα που προκύπτουν, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της μεταβατικής περιόδου σχεδόν απροετοίμαστοι.

Παρά την έλλειψη επίσημων στοιχείων, οι ειδικοί στον τομέα αναφέρουν επαναλαμβανόμενα προβλήματα στη διαδικασία αυτή, όπως:

- χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης
- υψηλότερα επίπεδα ανεργίας
- ζουν σε ασταθείς και κακής ποιότητας κατοικίες ή βιώνουν την έλλειψη στέγης
- έχουν ψυχικά προβλήματα και προβλήματα υγείας
- γίνονται νέοι γονείς

Οι νέοι που εγκαταλείπουν τα ιδρύματα φιλοξενίας αντιμετωπίζουν ποικίλα προβλήματα. Η βίαιη μετάβαση στην ενήλικη ζωή, η έλλειψη υποστηρικτικών υπηρεσιών και η αντιμετώπιση του κοινωνικού στιγματισμού και της απομόνωσης οδηγούν συχνά σε αισθήματα άγχους και απόγνωσης. Τα συναισθήματα αυτά, δεδομένης της ευαίσθητης φύσης της συγκεκριμένης ομάδας, μπορεί να εκδηλωθούν με τη μορφή ψυχολογικών διαταραχών.

Το αρνητικό περιβάλλον και οι κοινωνικές επιπτώσεις του να μεγαλώνουν σε ιδρύματα φιλοξενίας αφήνουν πολλά παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας χωρίς τις κατάλληλες δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τη μετάβαση στην ανεξάρτητη διαβίωση μόλις βγουν από τα ιδρύματα φιλοξενίας. Αυτό θα αυξήσει τον κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού κατά την ενήλικη ζωή τους.

Το 2018, ένα νέο μοντέλο φροντίδας με τη μορφή υποστηριζόμενης ανεξάρτητης διαβίωσης (SIL) ⁽¹⁷⁾ προσαρμοσμένο για ασυνόδευτα παιδιά (UAC) ⁽¹⁸⁾ εφαρμόστηκε πιλοτικά στην Ελλάδα από τη UNICEF και άλλους φορείς σε στενή συνεργασία με τις αρχές.

Και από τον Ιανουάριο του 2020, η ελληνική κυβέρνηση έχει λάβει σημαντικά μέτρα για την ενίσχυση του συστήματος αναδοχής και υιοθεσίας. Ωστόσο, τα στοιχεία και η πρακτική δείχνουν ότι είναι πιο δύσκολο για τα μεγαλύτερα παιδιά να βρουν ανάδοχη οικογένεια ή να υιοθετηθούν.

Το 2020 το σύστημα της υποστηριζόμενης ανεξάρτητης διαβίωσης ενσωματώθηκε στο ελληνικό σύστημα υποδοχής και προστασίας για τα μεγαλύτερα ασυνόδευτα παιδιά φιλοξενώντας πάνω από 150 παιδιά ηλικίας 16 ετών και άνω σε κοινά διαμερίσματα. Κάθε παιδί

υποστηρίζεται από διεπιστημονική ομάδα και αντίστοιχες υπηρεσίες και αναπτύσσει ατομικό σχέδιο δράσης για την υποστήριξη της μετάβασής του στην ανεξάρτητη διαβίωση. Η καθιέρωση του συστήματος υποστηριζόμενης ανεξάρτητης διαβίωσης θεωρείται ένα θετικό βήμα προς την αντιμετώπιση των αναγκών στέγασης και προστασίας των ασυνόδευτων παιδιών, καθώς και ένα σημαντικό βήμα προς την χρήση εναλλακτικής κοινοτικής φροντίδας και τη μείωση της ιδρυματικής φροντίδας στην Ελλάδα.

ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΤΗΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Από το 1989, το κατώτατο όριο ηλικίας για να εργαστεί κάποιος έχει καθοριστεί στα δεκαπέντε έτη ⁽¹⁹⁾. Το προεδρικό διάταγμα αριθ. 62/1998 απαγορεύει την απασχόληση παιδιών κάτω από το κατώτατο όριο ηλικίας σε οικογενειακές επιχειρήσεις στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας και της κτηνοτροφίας.

Το 2001, η Ελλάδα θέσπισε έναν άλλο νόμο με τον οποίο απαγορεύεται επίσης η νυχτερινή εργασία σε νέους που απασχολούνται σε οικογενειακές επιχειρήσεις στους τομείς της γεωργίας, της δασοκομίας και της κτηνοτροφίας και στη ναυτιλία και την αλιεία ⁽²⁰⁾.

Το 2003, η Ελλάδα έθεσε εκτός νόμου δραστηριότητες όπως η επαιτεία και άλλες μορφές εργασίας στους δρόμους, συμπεριλαμβανομένης της πώλησης λουλουδιών, του καθαρισμού παπουτσιών ή του καθαρισμού παρμπρίζ αυτοκινήτων. Δεν υπάρχει καμία τιμωρία για τα παραπάνω εγκλήματα, εκτός από το έγκλημα της επαιτείας. Το άρθρο 409 του Ποινικού Κώδικα τιμωρεί με φυλάκιση έως έξι μήνες ή με πρόστιμο όποιον αναγκάζει τα άτομα που βρίσκονται υπό τη μέριμνά του να επαιτούν για οικονομικό όφελος. Αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση αν πρόκειται για παιδιά κάτω των δεκαοκτώ ετών ή για άτομα μεγαλύτερα σε ηλικία που έχουν όμως πνευματική ή σωματική αναπηρία ⁽²¹⁾.

Οι ασυνόδευτοι ανήλικοι επιτρέπεται να εργάζονται στην Ελλάδα υπό τους όρους που προβλέπονται στην οδηγία 94/33/EK για την προστασία των νέων κατά την εργασία (όπως έχει μεταφερθεί στην εθνική νομοθεσία) και με τη συγκατάθεση του νόμιμου κηδεμόνα τους ⁽²²⁾. Μελέτες σχετικά με την κατάσταση από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (UNHCR) και το Παρατηρητήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Human Rights Watch) περιέγραψαν τα προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι όσον αφορά την πρόσβασή τους στην απασχόληση και την ανάγκη προετοιμασίας τους για μια ανεξάρτητη και αυτοσυντηρούμενη ζωή μέσω μιας αμειβόμενης εργασίας που θα τους παρέχει οικονομική αυτονομία. Επίσης διαπιστώθηκε η άρνηση όσων έχουν την προσωρινή κηδεμονία να συναινέσουν στη νόμιμη απασχόλησή τους, γεγονός που τείνει να ωθεί τους ανηλίκους προς την παράνομη εργασία (δηλαδή χωρίς τη σχετική άδεια των αρμόδιων αρχών).

ΝΕΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΥΠΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Σύμφωνα με τα μηνιαία στατιστικά στοιχεία του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής για τις άδειες παραμονής ⁽²³⁾, στις 31 Ιανουαρίου 2021 ο αριθμός των μεταναστών που διέμεναν νόμιμα στην Ελλάδα ανερχόταν σε 504.836. Αν προσθέσουμε σε αυτό, τις 79.888 αιτήσεις για άδεια παραμονής που εκκρεμούσαν στις 31 Ιανουαρίου 2021, ο συνολικός αριθμός των μεταναστών που διαμένουν νόμιμα στη χώρα θα μπορούσε να εκτιμηθεί σε 584.724, που

⁽²⁰⁾ Νόμος 29956/2001

⁽²¹⁾ Προεδρικό διάταγμα αρ. 407/2001.

⁽²²⁾ Consejo de Europa. (1994). DIRECTIVA 94/33/CE DEL CONSEJO de 22 de junio de 1994 relativa a la protección de los jóvenes en el trabajo. Abril 2021, de Eur-Lex Sitio web: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/DASPDF/?uri=CELEX:31994L0033&from=EN>

⁽²³⁾ A DESA. (2020). ονολικός αριθμός διεθνών μεταναστών στα μέσα του 2020. Μάιος 2021, Ηνωμένα Έθνη https://migration-dataportal.org/international-data?i=s-tock_abs_&t=2020&cm49=724

⁽²⁴⁾ GSMPPRAS, General Secretariat for Migration Policy, Reception and Asylum Statistics Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υποδοχή και Άσυλο Στατιστικά στοιχεία σχετικά με την έκδοση-ανανέωση αδειών διαμονής, συνολικός αριθμός υπηκόων τρίτων χωρών, Ιανουάριος 2021.

⁽²⁵⁾ Datos estadísticos en Grecia: <http://www.immigration.gov.gr/miniaia-statistika-stoixeia>

(26) AIDA. (2018). Έκθεση ανά χώρα: Ελλάδα. Μάιος 2021, The Asylum Information Database (AIDA) https://asylumineurope.org/wp-content/uploads/2019/03/report-download_aida_gr_2018update.pdf

με τη σειρά του αντιστοιχεί στο 5,5% του συνολικού πληθυσμού (των 10.718.565 κατοίκων) που ζει στην Ελλάδα (GSMRAS Ιανουάριος 2021) ⁽²⁵⁾. Ομοίως, οι 106.065 αιτήσεις ασύλου (συμπεριλαμβανομένων των υποθέσεων Δουβλίνου) που υποβλήθηκαν έως τις 31 Ιανουαρίου 2021 παρουσίασαν περίπου 64 τοις εκατό αύξηση σε σύγκριση με την ίδια χρονική περίοδο του 2019 (Στατιστικά στοιχεία της Ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου, Ιανουάριος 2021).

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (30 Απριλίου 2021) ο εκτιμώμενος αριθμός των ασυνόδευτων ανηλίκων στην Ελλάδα ήταν 3.623 παιδιά εκ των οποίων το 92,2% αγόρια και το 7,8% κορίτσια και εκ των οποίων το 8,4% ήταν κάτω των 14 ετών. Οι συνθήκες υποδοχής των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα (συμπεριλαμβανομένων των παιδιών) ρυθμίστηκαν από το Προεδρικό Διάταγμα 220/2007, το οποίο ενσωμάτωσε την οδηγία σχετικά με τις προϋποθέσεις υποδοχής (2003/9/ΕΚ). Το Προεδρικό Διάταγμα 220/2007 καταργήθηκε σχεδόν στο σύνολό του μετά την έκδοση του νόμου 4540/2018.

Το άρθρο. 21 του ν. 4540/2018 προβλέπει ειδικές εγγυήσεις για τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένης της εκτίμησης του βέλτιστου συμφέροντός τους, της πρόσβασης σε εξειδικευμένη φροντίδα και της πρόσβασης σε δραστηριότητες αναψυχής, ενώ το άρθρο 21 του ν. 22 προβλέπει εγγυήσεις για τα ασυνόδευτα παιδιά, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης ειδοποίησης των αρμόδιων αρχών σε περίπτωση εντοπισμού ασυνόδευτου παιδιού, της ανάθεσης της φροντίδας του παιδιού, της εκπροσώπησης, του εντοπισμού της οικογένειας, της τοποθέτησης σε ανάδοχη οικογένεια, των ειδικών κανόνων για τη διαμονή, της δυνατότητας φιλοξενίας σε συνθήκες "υποστηριζόμενης ανεξάρτητης διαβίωσης" (SIL) και όσον αφορά την απαραίτητη κατάρτιση και εμπειρία των ατόμων που ασχολούνται με παιδιά.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι οι νέοι νόμοι για την επιτροπεία (ν. 4554/2018) και την αναδοχή (ν. 4538/2018) μετέφεραν την αρμοδιότητα για την προστασία των ασυνόδευτων και χωρισμένων ανηλίκων από το Υπουργείο Μετανάστευσης στο Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Στο πλαίσιο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) είναι αρμόδιο για την παραπομπή των ασυνόδευτων παιδιών σε προγράμματα φροντίδας, την επιτροπεία και τη διασφάλιση της ποιότητας.

Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με δύο διαφορετικές μεταναστευτικές πραγματικότητες ⁽²⁶⁾. Από τη μία πλευρά, ένας μακροχρόνια εγκατεστημένος πληθυσμός που έχει αλλάξει την εθνοδημογραφική σύνθεση των πολιτών. Από την άλλη, ένας πρόσφατα αφιχθείς πληθυσμός, κυρίως αιτούντες άσυλο, που παραμένει σε εξαιρετικά επισφαλές καθεστώδες και συνθήκες διαβίωσης. Η ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία και την αγορά εργασίας θα αποτελέσει μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις για την Ελλάδα τα επόμενα χρόνια. Η κοινωνική ενσωμάτωση είναι μια διαδικασία που συνεπάγεται την αμοιβαία προσαρμογή υπηκόων τρίτων χωρών (μεταναστών, αιτούντων ή δικαιούχων διεθνούς προστασίας) και Ελλήνων κατοίκων. Η επιτυχής κοινωνική ένταξη οδηγεί σε ειρηνική συνύπαρξη, σεβασμό της διαφορετικότητας και κοινωνική συνοχή.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:

Νόμος αριθ. 4554 της 18ης Ιουλίου 2018, που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως αριθ. 130, καθορίζει το κανονιστικό πλαίσιο για την επιτροπεία ασυνόδευτων ανηλίκων. Σύμφωνα με το πλαίσιο, οι διορισμένοι κηδεμόνες θα έχουν αρμοδιότητες που σχετίζονται με την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Σύμφωνα με το νέο νόμο, θα διορίζεται κηδεμόνας σε αλλοδαπό ή ανιθαγενή κάτω των 18 ετών που φτάνει στην Ελλάδα χωρίς να συνοδεύεται από συγγενή ή μη συγγενή που ασκεί τη γονική μέριμνα ή επιμέλεια. Ο νόμος ορίζει τους όρους διορισμού και αντικατάστασης του Επιτρόπου Ασυνόδευτων Ανηλίκων, καθώς και τη σύσταση και τα καθήκοντα του Εποπτικού Συμβουλίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 18 του νέου νόμου, ο Επίτροπος Ασυνόδευτων Ανηλίκων έχει αρμοδιότητες σχετικές με την ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων, οι οποίες περιλαμβάνουν:

- την εξασφάλιση αξιοπρεπούς στέγασης σε ειδικές δομές υποδοχής ασυνόδευτων ανηλίκων,
- εκπροσώπηση και υποστήριξη του ανηλίκου σε όλες τις δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες,
- τη συνοδεία του ανηλίκου σε κλινικές ή νοσοκομεία, την εξασφάλιση της ασφάλειας του ανηλίκου κατά τη διάρκεια της παραμονής του στη χώρα,
- εξασφάλιση της παροχής νομικής συνδρομής και υπηρεσιών διερμηνείας στον ανήλικο,
- παροχή πρόσβασης σε ψυχολογική υποστήριξη και υγειονομική περίθαλψη όταν χρειάζεται,
- φροντίδα για την εγγραφή του ανηλίκου στην τυπική ή μη τυπική εκπαίδευση,
- λήψη των αναγκαίων μέτρων για την ανάθεση της επιμέλειας του ανηλίκου σε κατάλληλη οικογένεια (ανάδοχη οικογένεια), σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις,
- εξασφάλιση του σεβασμού των πολιτικών, φιλοσοφικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων του ανηλίκου και της ελεύθερης έκφρασης και ανάπτυξης αυτών,
- συμπεριφορά με συμπάθεια και σεβασμό προς τον ασυνόδευτο ανήλικο.

Ο νόμος δημιουργεί επίσης το Εποπτικό Συμβούλιο Επιτροπείας, το οποίο θα είναι υπεύθυνο για τη διασφάλιση της νομικής προστασίας των ασυνόδευτων ανηλίκων όσον αφορά τις αναπηρίες, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις και τα θέματα επιμέλειας. Επιπλέον, ο νόμος ιδρύει το Τμήμα Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το οποίο θα έχει την ευθύνη να εγγυάται ασφαλή καταλύματα για τους ασυνόδευτους ανηλίκους και να αξιολογεί την ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχονται σε αυτά.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ
Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

(27) Στατιστικά στοιχεία και γραφήματα για τα παιδιά προσφύγων και μεταναστών στην Ευρώπη από τις UNICEF, UNHCR και IOM: <https://www.unicef.org/eca/emergencies/latest-statistics-and-graphics-refugee-and-migrant-children>

1.4.- ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΕ

Πηγή: unicef.org (27)

Σύμφωνα με τη EUROSTAT, περισσότεροι από 447 εκατ. άνθρωποι ζουν στην ΕΕ και το 2,04% του πληθυσμού της ΕΕ είναι ανήλικοι νέοι μεταξύ 16 και 17 ετών (μία ημέρα πριν από τα 18). Το 2019, το 12% των παγκόσμιων διεθνών μεταναστών (33 εκατομμύρια άνθρωποι) ήταν παιδιά (Data on Child migration, UNICEF, Απρίλιος 2020). Από τις αιτήσεις ασύλου στην ΕΕ το 2020, το 1/3 ήταν παιδιά, ενώ από τις 119.400, οι 2.850 ήταν ασυνόδευτα.

Στην ΕΕ, το 22,2% των παιδιών (κάτω των 18 ετών) ήταν το 2019 υπό τον κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, σύμφωνα με τη EUROSTAT. Ως εκ τούτου, παρακάτω επισημαίνουμε τους ισχύοντες νόμους, διατάγματα και κανονισμούς τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο:

Σε διεθνές επίπεδο:

- Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που υιοθετήθηκε στις 10 Δεκεμβρίου 1948 από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.
- Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κοινότητας της 24ης Ιουνίου 1992 σχετικά με τα κοινά κριτήρια για την επάρκεια πόρων και παροχών στα συστήματα κοινωνικής προστασίας (92/441/ΕΟΚ).
- Διακήρυξη της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού της 20ής Νοεμβρίου 1959.
- Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού της 20ής Νοεμβρίου 1989, που υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών.

Στην Ευρώπη:

- 2009/0100 (NLE) Σύμβαση της Χάγης (2007) για τη διεθνή ανάκτηση της διατροφής των παιδιών και άλλων μορφών οικογενειακής διατροφής.
- 2009/2547(RSP) Ψήφισμα σχετικά με τα παιδιά των μεταναστών που μένουν πίσω στη χώρα καταγωγής.
- 2016/2954(RSP) Πολιτικές και δράσεις της ΕΕ για την προστασία των παιδιών στο πλαίσιο της μετανάστευσης.
- 2018/2666(RSP) Ψήφισμα σχετικά με την προστασία των παιδιών στο πλαίσιο της μετανάστευσης.
- ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού (COM/2021/142).

Η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού αναπτύχθηκε για τα παιδιά και με τα παιδιά. Παρέχει καθοδήγηση και μέσα για τα κράτη μέλη προκειμένου να στηρίξουν τα παιδιά που έχουν ανάγκη, δηλαδή τα άτομα κάτω των 18 ετών που κινδυνεύουν από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εγγυώνται ⁽²⁸⁾:

ΔΩΡΕΑΝ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ των παιδιών που έχουν ανάγκη σε:

- προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα
- εκπαίδευση και σχολικές δραστηριότητες
- τουλάχιστον ένα υγιεινό γεύμα κάθε σχολική ημέρα
- ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ των παιδιών που έχουν ανάγκη σε:

- υγιεινή διατροφή
- επαρκή στέγαση

Τα κράτη μέλη μπορούν να αντλήσουν χρηματοδότηση από την ΕΕ για να στηρίξουν τις δράσεις τους στο πλαίσιο των εγγυήσεων για το παιδί, ιδίως από το European Social Fund Plus (ESF+) και το Next Generation EU.

Οι Ευρωπαϊκές Εγγυήσεις για το Παιδί (European Child Guarantee) αποτελούν συμπλήρωμα του δεύτερου θέματος της Στρατηγικής για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Καθώς θέτεται σε εφαρμογή η Αρχή 11 του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την “Παιδική μέριμνα και στήριξη των παιδιών”, η Εγγύηση αποτελεί, ως εκ τούτου, βασικό παραδοτέο του σχεδίου δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, το οποίο καθορίζει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες για την υλοποίησή του.

Όσον αφορά την αγορά εργασίας ⁽²⁹⁾ την ΕΕ και τη ζώνη του ευρώ ⁽³⁰⁾, η Eurostat εκτιμά ότι 15,380 εκατομμύρια άνδρες και γυναίκες στην ΕΕ-27 ⁽³¹⁾, εκ των οποίων 13,030 εκατομμύρια στη ζώνη του ευρώ ⁽³²⁾, ήταν άνεργοι τον Απρίλιο του 2021.

Τον Απρίλιο του 2021, 2,939 εκατομμύρια νέοι (ηλικίας 15-24 ετών) ήταν άνεργοι στην ΕΕ, εκ των οποίων 2,348 εκατομμύρια στη ζώνη του ευρώ. Τον Απρίλιο του 2021, το ποσοστό ανεργίας των νέων ήταν 17,1% στην ΕΕ και 17,2% στη ζώνη του ευρώ, σταθερό και στις δύο περιοχές σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Σε σύγκριση με τον Μάρτιο του 2021, η ανεργία των νέων μειώθηκε κατά 21 000 στην ΕΕ και κατά 18 000 στη ζώνη του ευρώ. Σε σύγκριση με τον Απρίλιο του 2020, η ανεργία των νέων αυξήθηκε κατά 211 000 στην ΕΕ και κατά 126 000 στη ζώνη του ευρώ. Ποσοστό ανεργίας στους νέους στην ΕΕ-27, υπήρχαν 2,1 εκατομμύρια που δεν συμμετείχαν στην εκπαίδευση και 689 300 άτομα άνεργα τα οποία όμως συμμετείχαν στην εκπαίδευση. Υπήρχαν επίσης πολλοί νέοι που απασχολούνταν ενώ φοιτούσαν στην εκπαίδευση και ανέρχονταν σε 6,1 εκατομμύρια.

⁽²⁸⁾ Η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού και η ευρωπαϊκή ασφάλεια για το παιδί (https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_es#the-eu-strategy-on-the-rights-of-the-child)

⁽²⁹⁾ European Commission. (2019). Βάση δεδομένων για τον πληθυσμό κατά φύλο, ηλικία, υπηκοότητα και κατάσταση απασχόλησης. Ιούνιος 2021, Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database>

⁽³⁰⁾ European Commission. (1967). 67/125 / EEC: Σύσταση της Επιτροπής της 31ης Ιανουαρίου 1967 προς τα κράτη μέλη σχετικά με την προστασία των νέων εργαζομένων. Μάρτιος 2021, από την Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ιστοσελίδα: <https://op.europa.eu/es/publication-detail/-/publication/cbc-f83d7-a0c3-4750-9df9-17dcfb445b8a/language-en>

⁽³¹⁾ ΕΕ-27 από την 1η Φεβρουαρίου 2020. Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ιδρύθηκε την 1η Νοεμβρίου 1993 με 12 κράτη μέλη (ΕΕ-12).

⁽³²⁾ Η ζώνη του ευρώ, η οποία περιλαμβάνει τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που υιοθέτησαν το ευρώ ως κοινό τους νόμισμα, ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 1999 με 11 χώρες και επεκτάθηκε μέσω μιας σειράς διευρύνσεων σε 19 χώρες μέχρι σήμερα.

ΠΑΛΑΙΣΙΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

2.1.- ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΥΠΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥΣ

Οι νέοι υπό προστασία που ζουν στις ιδρύματα φιλοξενίας πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις αποφάσεις που τους αφορούν και στην προετοιμασία της πορείας προς την αυτονομία τους.

Για να επιτευχθεί αυτό, είναι απαραίτητη η υποστήριξη των νέων 18 ετών προκειμένου να αναπτύξουν γνώση των επιθυμιών τους και των ενεργειών που πρέπει να ακολουθήσουν για την επίτευξη αυτού του στόχου. Πρόκειται για ένα σύνθετο εγχείρημα που απαιτεί ισχυρή καθοδήγηση και συνεργασία μεταξύ όλων των φορέων, θεσμικών και μη, που είναι παρόντες στην περιοχή. Το πρόγραμμα DAF έχει ως στόχο να βοηθήσει τους νέους εκτός οικογένειας να ολοκληρώσουν την πορεία ανάπτυξης προς την αυτονομία τους, εξασφαλίζοντας τη συνεχή στήριξη προς τους ενδιαφερόμενους, μέχρι τη συμπλήρωση της ηλικίας ενηλικίωσης και να αποτρέψει τις συνθήκες φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού.

Επίσης, το πρόγραμμα DAF αποσκοπεί στην εφαρμογή προγραμμάτων ένταξης που αφορούν την αυτονομία των κοριτσιών και των αγοριών μέσω μέτρων υποστήριξης της καθημερινής τους ζωής και των επιλογών τους για την ολοκλήρωση των σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης ή της πρόσβασης στην αγορά εργασίας. Και με αυτά τα προγράμματα προσφέρουν μια ευκαιρία για ανάπτυξη και καινοτομία για το σύνολο του συστήματος. Για να επιτευχθεί η αυτονομία των νέων και να ενισχυθούν τα συστήματα προστασίας, το έργο DAF προτείνει τις ακόλουθες δράσεις:

Δράση / Λειτουργική υπόδειξη 1

Η Ε.Ε. θα πρέπει να θεσπίσει συγκεκριμένους κανόνες, σε συνέχεια των εθνικών κατευθυντήριων γραμμών, για να εγγυηθεί οργανωτικές μεθόδους και επαρκείς πόρους για την υποστήριξη της αυτόνομης πορείας ζωής των νέων που ζουν υπό προστασία, ιδιαίτερα "εκτεθειμένων" και υπό τον κίνδυνο της αστάθειας. Ορισμένα συγκεκριμένα μέτρα που θα μπορούσαν να ληφθούν είναι τα εξής:

- ένα κατάλυμα στο οποίο να ζουν ημιαυτόνομα,
- η υποχρεωτική ολοκλήρωση της σχολικής και εκπαιδευτικής διαδικασίας,
- υποστήριξη για εργασία και στέγαση,
- αρχική εισοδηματική στήριξη,
- η συνέχιση των παρεμβάσεων υγείας και ψυχοθεραπείας που ξεκίνησαν, μέχρι την ολοκλήρωσή τους,
- απαλλαγές και κοινωνικές διευκολύνσεις, όπως: πληρωμή του εισιτηρίου υγείας, πληρωμή των υπηρεσιών σχολικής και πανεπιστημιακής καντίνας, συνδρομές στις δημόσιες συγκοινωνίες, ενοίκιο με επιδοτούμενο κόστος, ...

Δράση / Λειτουργική υπόδειξη 2

Η ολοκλήρωση του σταδίου στήριξης των νέων και η αποχώρησή τους από τα ιδρύματα θα πρέπει να προγραμματιστεί χρονικά και σταδιακά, προβλέποντας ενδεχομένως ένα πέρασμα σε δομές "απελευθέρωσης" (διαμέρισμα δίπλα στην υπηρεσία διαμονής- ομάδα διαμερισμάτων για άτομα άνω των 18 ετών- αυτόνομη διαμονή, κ.λπ.)

Δράση / Λειτουργική υπόδειξη 3

Ο ορισμός της αυτονομίας προβλέπει την ενεργή συμμετοχή του νέου ενήλικα, του ιδρύματος από όπου θα αποχωρήσει και των κοινωνικών υπηρεσιών για την εξασφάλιση ευελιξίας και συνεργασίας και για τον εντοπισμό βιώσιμων και κατάλληλων λύσεων.

Αναλυτική περιγραφή των φάσεων και των δραστηριοτήτων

Η δράση κατάρτισης είναι δομημένη με ευέλικτες μεθόδους μάθησης που συνδέουν συστηματικά την εκπαίδευση στην τάξη με την πρακτική εμπειρία (μέσω εργαστηρίων, ξεναγήσεων στην εταιρεία, πρακτικής άσκησης). Αυτές ενσωματώνονται σε “πακέτα κατάρτισης” που αποσκοπούν στην επίτευξη και πιστοποίηση μονάδων κατάρτισης, οι οποίες διαχωρίζονται με βάση τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες και διαρθρώνονται ως εξής:

- Βασικές** (δεξιότητες και γνώσεις που μπορούν να ενεργοποιηθούν σύμφωνα με μεθόδους που είναι κοινές σε όλες τις γλώσσες και τα επιστημονικά συστήματα): τεχνολογία της πληροφορίας, γλώσσες, ιστορικός-κοινωνικός πολιτισμός, δίκαιο, μαθηματικά, ολοκληρωμένες επιστήμες, ασφάλεια, περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη),

- Οριζόντιες** (κοινωνικές και οργανωτικές δεξιότητες κοινές σε όλα τα επαγγέλματα, που χαρακτηρίζονται από την ικανότητα να συνδέονται, να αντιμετωπίζουν και να επιλύουν προβλήματα),

- Τεχνικές-επαγγελματικές** (επιχειρησιακές και διαδικαστικές δεξιότητες και ικανότητες που απαιτούνται για την εκτέλεση των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων του μαθήματος.

2.2.- ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΝΑΦΟΡΑΣ

Ο ακόλουθος πίνακας ορίζει ποιες γνώσεις, δεξιότητες και στάσεις πρέπει να αποκτήσουν οι νέοι (μεταξύ 16 και 18 ετών) που βρίσκονται υπό σε ιδρύματα , τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο⁽³³⁾, 'και απαιτούνται για να αποκτήσουν την απαραίτητη μάθηση/κατάρτιση για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Οι προσωπικές ικανότητες είναι εκείνες που χρειάζεται κάθε άτομο για την προσωπική του ολοκλήρωση και ανάπτυξη, καθώς και για την ενεργό συμμετοχή στα κοινά, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σ. L 394 / 10-18, 30 Δεκεμβρίου 2006). Η ικανότητα είναι ο συνδυασμός γνώσεων, στάσεων, δεξιοτήτων και αξιών.

Με τον ίδιο τρόπο, μπορούμε να ορίσουμε τις προσωπικές ικανότητες ως τις ικανότητες που είναι απαραίτητες για να έχουμε μια επαρκή και θετική συμπεριφορά που μας επιτρέπει να αντιμετωπίζουμε αποτελεσματικά τις απαιτήσεις και τις προκλήσεις της καθημερινής ζωής (Life skills education for children and adolescents in schools, World Health Organization, 1993).

⁽³³⁾ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ: ο ορισμός των "επαγγελματικών" ή "παρεπαγγελματικών" λειτουργιών νοείται ως το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας ανάλυσης των διαφόρων δραστηριοτήτων για την άσκηση ενός επαγγέλματος

ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ - ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ / ΣΤΑΣΕΙΣ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ
Ατομική αυτογνωσία	Ταυτότητα, σχέδιο ζωής, ενδοσκόπηση, προσωπική δέσμευση	Αύξηση της αναστοχαστικής διαδικασίας κατά την οποία αποκτάται η έννοια του εαυτού, του τι τον χαρακτηρίζει, των ιδιοτήτων και των ελαττωμάτων του, των περιορισμών, των αναγκών, των χόμπι και των φόβων του.
	Αυτοεκτίμηση, αυτοπεποίθηση, αυτοφροντίδα	Αύξηση της ικανότητας επίτευξης ενός στόχου, επιτυχούς ολοκλήρωσης μιας εργασίας ή επιλογής της κατάλληλης προσέγγισης για την εκτέλεση μιας εργασίας ή την επίλυση δυσκολιών μέσω της εμπιστοσύνης στις δικές του ικανότητες, αποφάσεις και απόψεις.
Γλωσσική επάρκεια	Γλωσσική ικανότητα	Γνώση του λεξιλογίου και της γραμματικής της κύριας γλώσσας του τόπου διαμονής σας.
	Προφορική και γραπτή επικοινωνία	Προσδιορισμός των στοιχείων της επικοινωνίας, καθώς και των εμποδίων και των στρεβλώσεων της.
	Ενεργή και αποτελεσματική ακρόαση	Γνώση της αξίας της ακρόασης δίνοντας έμφαση όχι μόνο σε αυτό που εκφράζει άμεσα το άτομο, αλλά και στα συναισθήματα, τις ιδέες ή τις σκέψεις που βρίσκονται πίσω από αυτό που λέγεται. Γνώση των τεχνικών και των κανόνων της καλής ακρόασης.
	Διάλογος και αλληλεπίδραση	Ενίσχυση του διαλόγου, ως συστήματος έκθεσης ιδεών και εξεύρεσης λύσης σε ένα πρόβλημα.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ - ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ / ΣΤΑΣΕΙΣ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ
Πολιτιστικές ικανότητες	Στάση απέναντι στο περιβάλλον, συνύπαρξη	Αύξηση της κοινωνικής και πολιτιστικής ενσωμάτωσης μέσω της προώθησης συνεργατικών και δεσμευτικών συμπεριφορών.
	Ισότητα των φύλων, πρόληψη της έμφυλης βίας	Προώθηση της ισότητας των φύλων, συμβολή στην κοινωνική και ιστορική προβολή των γυναικών, στην πρόληψη καταστάσεων έμφυλης βίας και στην προώθηση ισότιμων σχέσεων.
	Ανοχή, προκαταλήψεις, στερεότυπα, ποικιλομορφία	Ανάπτυξη αξιών που προάγουν την ειρηνική και αρμονική συνύπαρξη μεταξύ των ανθρώπων στον ίδιο χώρο, αποφεύγοντας τις περιττές κρίσεις.
Κατάρτιση - εργασιακή επάρκεια		
	Εκπαίδευση και κατάρτιση, εργασιακά κίνητρα και προσωπική ανάπτυξη	Προώθηση της διαδικασίας μετασχηματισμού που επιτρέπει τη δημιουργία νέων συμπεριφορών και αντιλήψεων, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την κατάρτιση στο χώρο εργασίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
	Εργασιακή συμπεριφορά, θετική ηγεσία και δημιουργικότητα	Ανάπτυξη κατάλληλων εργασιακών στάσεων για εργασία με έμφαση στις ευεργετικές πτυχές της κατάστασης.
	Ομαδική εργασία, συνοχή της ομάδας, διαχείριση του άγχους	Αύξηση της οργανωτικής ικανότητας μιας ομάδας για την επίτευξη ενός κοινού στόχου, προάγοντας τη συμμετοχή των μελών της και τις θετικές σχέσεις μεταξύ τους.
	Βιογραφικό σημείωμα και συνοδευτική επιστολή	Συγγραφή ελκυστικών βιογραφικών σημειωμάτων και συνοδευτικών επιστολών που προσελκύουν την προσοχή του εκάστοτε ατόμου.

ΠΛΑΙΣΙΟ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ	ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ - ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ / ΣΤΑΣΕΙΣ	ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΝΩΣΗ
Σχεσιακή και κοινωνική ικανότητα	Διαπροσωπικές σχέσεις, αίσθημα του ανήκειν, διασυνδέσεις	Οι σχέσεις και οι συναισθηματικοί δεσμοί ως βασική ανάγκη των ανθρώπων, διαφοροποιώντας τα είδη των σχέσεων.
	Διεκδικητική επικοινωνία, ενσωμάτωση, ενσυναίσθηση, σεβασμός και αλληλεγγύη	Αύξηση της ικανότητας έκφρασης ιδεών, επιθυμιών, απόψεων, συναισθημάτων ή δικαιωμάτων με τρόπο σύμφωνο, σαφή, άμεσο, ισορροπημένο, ειλικρινή, με ενσυναίσθηση και σεβασμό, χωρίς την πρόθεση να πληγώσουν ή να βλάψουν και ενεργώντας μέσα από την προσωπική αυτοπεποίθηση.
	Διαμεσολάβηση, καθοδήγηση και διαπραγμάτευση	Γνώση των εναλλακτικών συστημάτων επίλυσης συγκρούσεων, όπου επιδιώκεται η συνεργασία με το άλλο άτομο και όχι εναντίον του, σε ένα περιβάλλον ανάπτυξης, αποδοχής, μάθησης και αμοιβαίου σεβασμού.
Συναισθηματική ικανότητα	Ταυτοποίηση, ρύθμιση και έκφραση συναισθημάτων. Συναισθηματικό μπλοκάρισμα	Ανάπτυξη των ψυχολογικών ικανοτήτων που περιλαμβάνουν την αίσθηση, την κατανόηση, τον έλεγχο και την τροποποίηση των δικών μας συναισθημάτων και των συναισθημάτων των άλλων, με την ικανότητα διαχείρισης των συναισθημάτων για την επίτευξη θετικών αποτελεσμάτων στις σχέσεις με τους άλλους.
	Σύγκρουση, επίλυση συγκρούσεων, λήψη αποφάσεων, στυλ αντιμετώπισης	Αντιμετώπιση της σύγκρουσης για να της δοθεί μια εποικοδομητική και θετική χρήση προσανατολισμένη στην προσωπική ή ομαδική ανάπτυξη. Μέσα και προσεγγίσεις στην επίλυση συγκρούσεων.
	Πίεση, πειθώ και αντιπαράθεση	Επίγνωση του να επηρεάζει κανείς και να επηρεάζεται κατά την εκτέλεση ή την τροποποίηση ορισμένων συμπεριφορών.
Διοικητική ικανότητα	Κανονισμοί εργασίας, συμβάσεις εργασίας, άδειες εργασίας και διαμονής. Συμβάσεις ενοικίασης	Γνώση της ισχύουσας εργατικής νομοθεσίας και των αδειών, καθώς και των τόπων υποβολής των απαιτούμενων εγγράφων.
	Ενίσχυση και επιδοτήσεις	Γνώση των διαφόρων τύπων βοήθειας, που επιτρέπουν την καταπολέμηση των ανισοτήτων που πλήττουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των ανθρώπων.

Η ΕΠ'ΟΜΕΝΗ Μ'ΕΡΑ

Κατάρτιση και υποστήριξη για νέους που φιλοξενούνται σε ιδρύματα φροντίδας για την ημέρα μετά την ενηλικίωσή τους

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ:

2020-2-ES02-KA205-015827

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ:

www.dayafterproject.eu

ΠΟΙΟΙ ΕΙΜΑΣΤΕ

Η κοινοπραξία μας αποτελείται από: δύο ΜΚΟ στην Ισπανία, το Health and Community Foundation (FSC), ως οργανισμός που αναλαμβάνει το συντονισμό, και την Lagunduz Association, δύο φορείς που συνεργάζονται σε διάφορες πρωτοβουλίες στον τομέα της φροντίδας των νέων που κινδυνεύουν με αποκλεισμό και της κοινωνικο-εργασιακής ένταξης. Έναν φορέα στην Ιταλία, τη Mondo Nuovo A.P.S., με μεγάλη εμπειρία στη διαχείριση προγραμμάτων κατάρτισης και πόρων προστασίας για παιδιά, εφήβους και τις οικογένειές τους και την Κοινωνική Ενδυνάμωση στην Ελλάδα έναν κοινωνικό οργανισμό με διεπιστημονική εμπειρία στον τομέα της νεολαίας και των κοινωνικών επιστημών.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ:

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ:

COOPERATION FOR INNOVATION AND THE EXCHANGE OF GOOD PRACTICES
STRATEGIC PARTNERSHIPS FOR YOUTH (KA205)

Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση - Χωρίς Παράγωγα CC BY-NC-ND

διαφορετικά, όλα τα περιεχόμενα αποτελούν πνευματικά δικαιώματα των συγγραφέων και δεν επιτρέπεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή τους χωρίς την άδειά τους.

Όλες οι εικόνες που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο είναι είτε αυτοδημιούργητες είτε έχουν παραχωρηθεί με άδεια χρήσης χωρίς αναφορά.

